

ADDERWORTEL

Persicaria bistorta

(foto Ron Poot / Buiten-beeld)

Beschermingsstatus

Rode lijstcategoriën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

Deze 30 tot 100 cm hoge plant begint zijn groei met een wortelrozet en ontwikkelt vervolgens een rechtopstaande stengel met een aarvormige bloeiwijze. Hierbij komen de mannelijke en vrouwelijke bloemen op één stengel voor. De uit het wortelrozet ontspringende bladeren zijn driehoekig tot eirond. De bloeitijd loopt van mei tot augustus.

Biotoopvereisten

De Adderwortel komt voor op zonnige tot licht beschaduwde plaatsen op vochtige tot vrij natte, matig voedselrijke tot voedselrijke, humeuze, vaak kalkarme grond. De standplaats wordt in de winter overstromd door beekwater en/of heeft in de winter en het voorjaar een hoge grondwaterstand, die veroorzaakt wordt door de toevoer van mesotroof kwelwater. Gewoonlijk groeit de plant op plaatsen met horizontaal bewegend grondwater.

S1

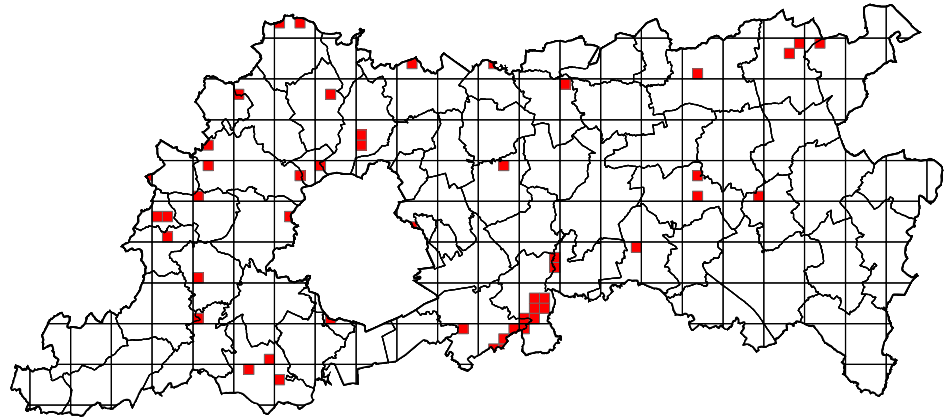

S1

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Adderwortel is een vrij wijd verspreide soort in de provincie Vlaams-Brabant met een concentratie van vindplaatsen in de vallei van de Zenne en de Dijle. Belangrijke vindplaatsen zijn de Birrebeekvallei, Marselaer en Laanvallei.

Inventarisatieonderzoeken

- Monitoring 'Birrebeekvallei' Natuurpunt vzw

Knel- en aandachtspunten

- Wijzigingen in de groeiomstandigheden worden veroorzaakt door ontwatering, overmatige bemesting of overstroming met beekwater van slechte kwaliteit. Ze leiden tot een verruiging van de vegetatie en het verdwijnen van vochtminnende soorten als Adderwortel. Ongunstige situaties kunnen ook optreden door een gebrek aan beheer, het doorbreken van grondwaterstromingen of het verlagen van de grondwatertafel.

Overzicht maatregelen

- H4.1. Herstel waterhuishouding in natte graslanden
- H4.3. Plaggen
- H4.13. Tegengaan van verbossing

-
- S1.1. Maaibeheer
 - S1.2. Bemesting

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H4.1. Herstel waterhuishouding in natte graslanden

Adderwortel is sterk afhankelijk van een hoge grondwaterstand en/of regelmatige overstromingen. Een aangepast hydrologisch beheer van Dotterbloemgraslanden, waarvan de Adderwortel een kenmerkende soort is, omvat de volgende maatregelen

- mogelijk maken van winterse overstroming van de graslanden, hetzij met zuiver beekwater, hetzij door basenrijke kwel of een combinatie van beide;
- handhaven van een hoog grondwaterpeil in de winter en een zomerpeil dat maximaal tot 80 cm onder het maaiveld wegzakt;
- dichten van afwateringsgreppels om het grondwaterpeil omhoog te trekken en waardoor basenrijke kwel beter bereikbaar wordt voor de plantenwortels.

H4.3. Plaggen

Sterk verruigde en potentieel geschikte standplaatsen kunnen afgeplagd worden om een versnelde vestigingskans voor deze en andere waardevolle soorten te creëren.

Foto: Afplaggen van de top laag kan de vestigingskans van Adderwortel sterk verhogen. (foto Grontmij)

H4.13. Tegengaan van verbossing

Jaarlijks maaien in de zomermaanden (eind juli tot eind augustus) en eventueel nabeweiden met runderen of schapen, waarbij het product vee-eenheden en aantal dagen nabeweiding maximaal 100 is. Het maaien gebeurt met aangepast materiaal voor kwetsbare bodem (lagedrukbanden).

Soortgerichte maatregelen

S1.1. Maaibeheer

Jaarlijks maaien in de zomermaanden (eind juli tot eind augustus) en eventueel nabeweiden met runderen of schapen, waarbij het product vee-eenheden en aantal dagen nabeweiding maximaal 100 is. Het maaien gebeurt met aangepast materiaal voor kwetsbare bodem (lagedrukbanden).

S1.2. Bemesting

Bemesting beperken of matigen (maximaal 25 kg zuivere stikstof per hectare per jaar) via incidenteel (niet jaarlijks) toedienen van stalmest.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit
- Beheerovereenkomst soortenrijke graslanden en akkers

Lopende initiatieven

- Monitoringproject Birrebeekvallei Natuurpunt
- Reservaatproject Rodebos en Laanbroeken ANB

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Opvolgen grondwater

- Meten van de grondwaterstand gedurende minimum 1 jaar.
- Uitvoeren van waterkwaliteitsanalyses.

Opnemen van permanente kwadraten

Regelmatige opvolging van de vegetatieontwikkeling op vaste plaatsen met aandacht voor aandeel en ontwikkeling van Adderwortel en andere indicatieve en/of vegetatietyperende soorten.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Bal D., Beije H.M. & Fellingner M. (2001). Handboek natuurdoeltypen. Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Expertisecentrum LNV, Wageningen. 832 p.
- Koster A. (1993). Vademecum wilde planten. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Stichting Leefmilieu. Wageningen, Antwerpen. 272 p.
- Van Landuyt W., Hoste I., Vanhecke L., Van den Bremt P., Vercruyssen W. & De Beer D. (red.) (2006). Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels gewest. Nationale Plantentuin en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Flo.Wer vzw. 1007 p.
- Vervaet H. & Vermoesen F. (2006). Birrebeekvallei (Meise): eerste monitoringrapport april 2006. Monitoringrapport. Natuurpunt. Mechelen. Belgium. 11 p.
- Vincent L., Verbeke W., Van Belle J., De Cock V., Verlindé R., Reheul D., Zwaenepoel A., Van Den Berghe J. & Lievens F. (2006). Technisch vademecum grasland : harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen. Brussel. Belgium. 291 p.
- Weeda E.J., Westra R., Westra CH. & Westra T. (1985). Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties 1. IVN. Hilversum. 304 p.
- Zwaenepoel A., 't Jollyn F., Vandebussche V. & Hoffmann M. (2002). Systematiek van natuurtypen voor de biotoop grasland. WVI, Brugge. 532 p.

Websites

- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)
- Wilde planten in Nederland
- Soortendatabase van Nederlandse soorten
- Soortenbank van Nederland
- www.waarnemingen.be

Folders

- Birrebeekvallei. Natuurpunt Meise

Advies

- Plantenwerkgroep

